

Tauw

DE N470
— — —
GEEFT ENERGIE

Vrijgave-formulier

R001-1232473ERT-agv-V03

Natuurtoets maatregelen project 'N470 geeft energie'

Versie 03, concept

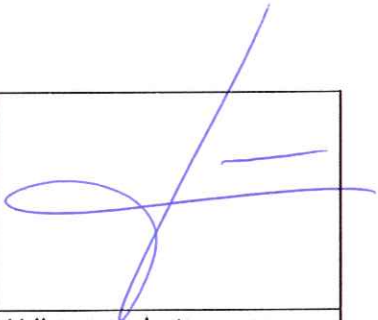
1 maart 2017

Project: N470

Projectnummer: 1232473

Projectleider: Sander van Vliet

Opdrachtgever: Provincie Zuid-Holland

Handtekening			
	Opsteller	2 ^e lezer	Vrijgave projectmanager
Naam	B. van Dam	F. van Gennip	J. van Kooten
Datum	1 maart 2017	1 maart 2017	1 maart 2017

Handtekening	
	Akkoord opdrachtgever
Naam	Sander van Vliet
Datum	1 maart 2017

Natuurtoets maatregelen project 'N470 geeft energie'

**Toetsing aan de Flora- en faunawet, Belangrijk weidevogelgebied
en het afpalingsrecht voor een eendenkooi**

Concept, 1 maart 2017

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Verantwoording

Titel	Natuurtoets maatregelen project 'N470 geeft energie'
Opdrachtgever	Provincie Zuid-Holland
Projectleider	J. van Kooten
Auteur(s)	B. van Dam
Tweede lezer	V.J. Wisgerhof
Uitvoering veldwerk	B. van Dam
Projectnummer	1232473
Aantal pagina's	34 (exclusief bijlagen)
Datum	1 maart 2017
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
1.3 Werkwijze	13
1.4 Uitgangspunten	14
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	14
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	14
2.2 Effecten op aanwezige soorten	15
2.2.1 Flora	15
2.2.2 Zoogdieren	16
2.2.3 Vleermuizen	17
2.2.4 Vogels	18
2.2.5 Amfibieën en reptielen.....	21
2.2.6 Vissen.....	22
2.2.7 Ongewervelden	24
2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	24
3 Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied en afpalingsrecht.....	26
4 Conclusies en aanbevelingen	27
4.1 Flora- en faunawet	28
4.1.1 Kruithuisplein.....	28
4.1.2 Komkommerweg en Oostelijke Randweg	28
4.1.3 Alle locaties	29
4.1.4 Samenvatting	29
4.1.5 Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing	29
4.2 Belangrijk Weidevogelgebied en afpalingsrecht.....	31

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

---

1 Inleiding

De provincie Zuid-Holland beoogd enkele maatregelen en ingrepen aan de N470 in het kader van een aantal maatregelen en groot onderhoud. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Doel

In opdracht van Provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor enkele maatregelen en ingrepen aan de N470 in het kader van project 'N470 geeft Energie'. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling

De N470 vormt een verbinding tussen de nieuwe A4, de A13 en de A12. De gehele N470 vormt een oost-west verbinding tussen de steden Delft en Zoetermeer. Het beginpunt van de weg (km 1,0) bevindt zich direct na de kruising met de A4. Het traject is 16,2 kilometer lang en eindigt bij km 17,2 vlak voor de aansluiting met de A12. Het beoogde plangebied ligt in de provincie Zuid-Holland. Figuur 1.1 geeft de ligging van de N470 weer en figuur 1.2 geeft de globale ligging van de deelplangebieden weer. In deze natuurtoets zijn acht locaties getoetst. Het gaat om rotondes en/of kruispunten die in het tracé liggen. Een deel van de locaties ligt in stedelijk gebied of grenst daar aan. Het globale beeld van het plangebied bestaat uit weglichamen, bermen, bermsloten en opgaande begroeiing in de vorm van bomenrijen en/of bospercelen. Een deel van de locaties ligt in het buitengebied. De omgeving van deze locaties kenmerkt zich vooral door graslanden met een agrarische functie waarin een netwerk van polderwatergangen aanwezig is. Hier en daar staan kassen.

Relevante wetgeving

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het (vrijwel) altijd noodzakelijk om een toetsing te doen aan de **Flora- en faunawet** (hierna: Ffw). Deze wet beschermt verschillende soorten dier- en plantensoorten, en is bij dit voornemen ook relevant.

De afstand van het plangebied (Ronde Tuindersweg) tot het meest nabij gelegen deel van het **Natuurnetwerk Nederland** (NNN; voorheen de Ecologische Hoofdstructuur EHS genoemd) bedraagt ongeveer 300 meter (zie figuur 1.3). van directe effecten (oppervlakteverlies) is daarom geen sprake bij dit voornemen. De provincie Zuid-Holland houdt aan dat externe effecten op de NNN alleen getoetst dienen te worden als er ook sprake is van oppervlakteverlies (Provincie Zuid-Holland, 2013). Een toetsing aan externe effecten is daarom niet nodig.

De afstand tot het meest nabije **Natura 2000-gebied** 'Westduinpark en Wapendal' bedraagt ongeveer 13 kilometer. **Beschermde natuurmonumenten** die buiten Natura 2000-gebieden liggen, liggen op een afstand van ten minste 14 kilometer. Gezien de aard en het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden niet verwacht. Er is geen sprake van een verkeersaantrekkende werking als gevolg van de beoogde aanpassingen. Een Voortoets in het kader van de Nbw is niet nodig, omdat veranderingen in de stikstofdepositie als gevolg van het voornemen niet verwacht worden.

De beoogde rotonde bij de Komkommerweg ligt op basis van figuur 1.2 in **Belangrijk weidevogelgebied**. Ook is er een **eendenkooi** nabij het plangebied aanwezig, waardoor het plangebied onder het afpalingsrecht valt. Om eventuele knelpunten met betrekking tot het afpalingsrecht te toetsen wordt een effect op de aanwezigheid en het broedsucces van eenden getoetst. Overige delen van het plangebied liggen niet binnen Belangrijke weidevogelgebied, waardoor effecten niet getoetst hoeven te worden (Provincie Zuid-Holland, 2013).

Samengevat is voor alle deelplangebieden is de Ffw bij deze toetsing van toepassing. Aanvullend is de realisatie van de rotonde bij de Komkommerweg vanwege de aanwezigheid van Belangrijk weidevogelgebied en een nabijgelegen eendenkooi aan het Compensatiebeginsel van de provincie Zuid-Holland en het afpalingsrecht getoetst. Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving).

Beoogde ontwikkeling

De beoogde ontwikkelingen en activiteiten bestaan uit:

- Het overlagen van stijl asfalt
- Verwijderen, uitvlakken of verplaatsen van drempels
- Aanbrengen van extra rijstroken (Kruithuisplein)
- Realiseren van een rotonde (Komkommerweg en Oostelijke Randweg)

ConceptKenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

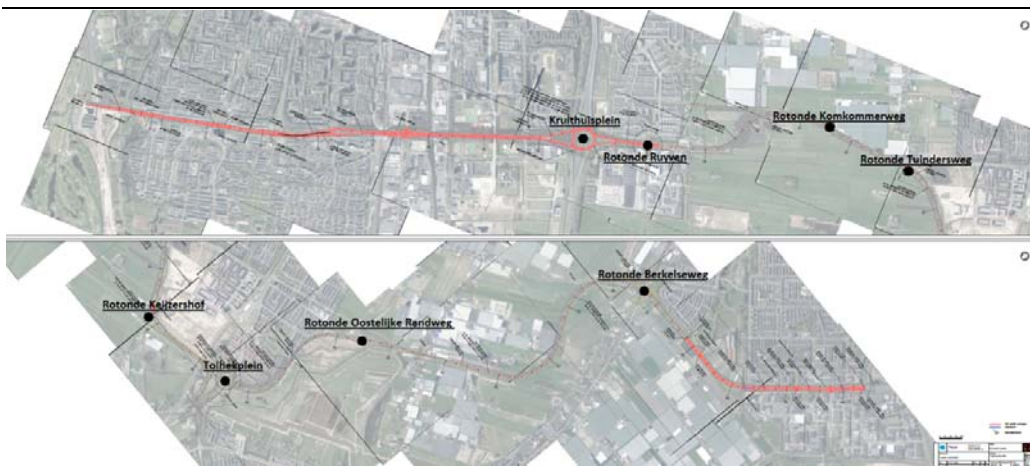
- Realiseren van een deel van de noordelijke ontsluiting bij de rotonde Oostelijke randweg en werkzaamheden ten zuiden van de rotonde Komkommerweg
- Kap een deel van een bosperceel en werkzaamheden buiten het huidige wegvlak van de Kruithuisweg ter hoogte van de Dieselweg
- Verwijderen van te vervallen van pechhavens
- Het aanpassen van uit- en invoegers
- Aanpassen van bewegwijzering, en vervangen van geleiderails

Op diverse plekken worden ook hectometerpaaltjes en verlichting vervangen. Alleen bij het Kruithuisplein, de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg vinden werkzaamheden buiten het huidige weglichaam plaats. Bij de Komkommerweg gaat het om en verleggen van een watergang ten zuiden van de beoogde rotonde. Bij de Oostelijke Randweg gaat het om het aanleggen van (een deel van de) ontsluitingsweg ten noorden van de beoogde rotonde en werkzaamheden ten zuiden van de beoogde rotonde. De overige werkzaamheden hebben nagenoeg geen invloed op de omgeving. In de volgende deelplangebieden zijn werkzaamheden zijn beoogd:

- Kruithuisplein
- Rtonde Ruyven
- Rtonde Komkommerweg
- Rtonde Tuindersweg
- Rtonde Keijzershof
- Rtonde Oostelijke Randweg
- Rtonde Berkelseweg
- Tolhekplein

Figuur 1.1 Locatie N470 (bron: Nadere uitvraag DOS-2015-0003682, N470ABC geeft Energie)

Figuur 1.2 Globale ligging deelplangebieden

Figuur 1.3 Ligging deelplangebieden (globaal begrensd) ten opzichte van de meest nabijgelegen onderdelen van het NNN (voorheen EHS) en Belangrijk Weidevogelgebied (www.geo.zuid-holland.nl)

Figuur 1.4 Impressie rotonde Tuindersweg

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Figuur 1.5 Impressie rotonde Berkelseweg

Figuur 1.6 Impressie plangebied ter hoogte van de beoogde noordelijke ontsluitingsweg rotonde Oostelijke Randweg. Een aantal watergangen wordt doorkruist

---

Figuur 1.7 Impressie plangebied ter hoogte van de beoogde noordelijke ontsluitingsweg rotonde Oostelijke Randweg

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 1 februari 2016, 18 augustus 2016
- Een nestcontrole nabij het Kruithuisplein en de Kruithuisweg ter hoogte van de Dieselweg op 20 februari 2017
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Verspreidingsgegevens uit de NDFF
- Eerder uitgevoerd natuuronderzoek:
  - Van der Helm milieubeheer B.V., 2014. Ecologische quickscan grootonderhoud N470 en werkzaamheden aan kunstwerken te Delft (Projectcode DHDE140630)
  - Tauw, 2013. Natuurtoets rotonde N470-Komkommerweg te Pijnacker. (rapport met kenmerk R001-1215276ERT-kmi-V02-NL)
- Nader onderzoek naar vissen en platte schijfhoren op 18 augustus, 28 september en 4 november 2016
- Deskundigenoordeel

Op basis van verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft

geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Uitgangspunten

- Gebouwen blijven onaangetast
- Er is geen verkeersaantrekkende en/of afstotende werking als gevolg van de beoogde aanpassingen
- Alleen in de deelplangebieden voor de rotonde Komkommerweg, Oostelijke Randweg, Kruithuisweg (bosperceel ter hoogte van de Dieselweg) en Kruithuisplein wordt buiten het huidige wegprofiel gewerkt
- Voor de rotondes bij de Komkommerweg en Oostelijke Randweg zijn niet alle aan te leggen aan- en afvoerwegen van en naar de rotondes getoetst

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of soorten plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden’ dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

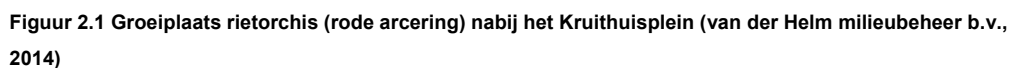
2.2.1 Flora

Aanwezige soorten

Volgens algemene verspreidingsgegevens (Floron, 2011) liggen de deelplangebieden in het verspreidingsgebied van een aantal relevante beschermde soorten (vaat)planten uit tabel 2 van de Ffw. Dit zijn enkele orchissen (brede orchis, rietorchis, veenorchis, gevlekte orchis, bijenorchis, groenknolorchis, vleeskleurige orchis, grote keverorchis, moeraswespenorchis en bosorchis), waterdrieblad, wilde gagel, daslook, stengelloze sleutelbloem, en enkele beschermde muurplanten of planten die op verhardingen groeien zoals klein glaskruid, zwartsteel, tongvaren, steenbreekvaren, schubvaren, gele helmbloem en stijf hardgras. Bij het veldbezoek is gelet op de terreinkenmerken en de aanwezige soorten planten. De deelplangebieden waar werkzaamheden plaatsvinden bestaan grotendeels uit weglichamen en voorzien niet in geschikt habitat voor beschermde planten. Ten noordwesten van het Kruithuisplein (zie figuur 2.1), maar buiten de invloedssfeer van beoogde maatregelen en onderhoud, groeit rietorchis (van der Helm milieubeheer B.V., 2014). Tijdens het veldbezoek op 18 augustus 2016 is extra aandacht besteed voor de werkzaamheden buiten het wegtracé ten zuiden van de Komkommerweg en ten noorden van de Oostelijke randweg. Binnen de invloedssfeer van de beoogde ontwikkelingen zijn ook buiten het huidige wegprofiel geen beschermde planten of geschikte groeiplaatsen voor beschermde planten aangetroffen.

Een negatief effect op (strikt) beschermde vaatplanten wordt uitgesloten. Het is niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te (laten) voeren, mitigerende maatregelen te treffen of een ontheffing van de Ffw aan te vragen.

Aanwezige soorten

Op basis van globale verspreidingsgegevens (Broekhuizen et al., 1992; Mostert & Willemsen, 2008) kunnen noordse woelmuis en waterspitsmuis (beide tabel 3) in of in de nabijheid van de plangebieden voorkomen.

Noordse woelmuis en waterspitsmuis komen voor langs watergangen met natuurlijke en flauwe oevers en een uitbundige onderwater- en oevervegetatie. Nabij het Kruithuisplein is geen geschikt habitat voor noordse woelmuis en waterspitsmuis aanwezig. Het voorkomen van waterspitsmuis en noordse woelmuis in de (oevers van) de watergang ten noorden van de N470 bij de Komkommerweg is uitgesloten vanwege de vrij steile oevers en geïsoleerde ligging ten opzichte van geschikt habitat. In de Zuidpolder van Delfgauw die ten zuiden van de

ConceptKenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Komkommerweg ligt, is geschikt habitat voor beide soorten aanwezig. Geschikte delen beperken zich echter tot moerasgebiedjes die buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen. Daarnaast is waterspitsmuis sinds 2005 niet meer in de polder vastgesteld (Tauw, 2013). Bij de rotonde Oostelijke Randweg worden ten noorden van de N470 twee smalle watergangen en één bredere watergang die parallel aan elkaar langs de N470 liggen aangetast. Het habitat is te droog voor noordse woelmuis. Voor waterspitsmuis voorzien de oevers van de watergangen in theorie in geschikt leefgebied. Er zijn echter geen waarnemingen van de soort bekend (NDFF, 2016) en door de geïsoleerde ligging van de watergangen tussen wegen en kassen wordt het voorkomen van waterspitsmuis uitgesloten. Beide soorten stellen hoge eisen aan hun leefomgeving en komen niet voor in stedelijke omgeving. Dat waterspitsmuis of noordse woelmuis in of nabij de overige plangebieden voorkomen wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Een negatief effect wordt uitgesloten. Het is niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te laten voeren, mitigerende maatregelen te treffen of een ontheffing van de Ffw aan te vragen.

2.2.3 Vleermuizen*Aanwezige soorten*

De deelplangebieden vallen volgens algemene verspreidingsgegevens (Limpens et al., 1997; Mostert & Willemsen, 2008) binnen het verspreidingsgebied van gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en meervleermuis (alle tabel 3). Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Vleermuizen maken globaal gezien op drie verschillende manieren gebruik van hun leefomgeving.

Verblijfplaatsen

Holtes en spleten in bomen en gebouwen worden door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt (Limpens et al., 2004). Er zijn geen elementen in de plangebieden aanwezig die als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. De plangebieden bestaan immers grotendeels uit verhard oppervlak (zonder gebouwen) en de te kappen bomen staan dicht op elkaar, hebben veelal een geringe omvang en/of bevatten geen holtes. Het is dan ook uitgesloten dat er een verblijfplaats in het plangebied aanwezig is.

Vliegroutes en foerageergebieden

Luwe en donkere plekken nabij opgaande begroeiing en/of waterpartijen worden door vleermuizen als foerageergebied gebruikt. Om zich tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden te verplaatsen maken vleermuizen gebruik van geleidende lijnvormige elementen. Deze elementen zijn bijvoorbeeld gebouwen, bomen en struiken (Limpens et al., 2004). Er worden geen watergangen aangetast die van essentieel belang kunnen zijn als vliegroute of foerageergebied. Voor de werkzaamheden aan het Kruithuisplein worden een aantal bomen

gekap. Er blijven echter voldoende bomen behouden die als alternatief foerageergebied kunnen fungeren. Ten noorden van de rotonde bij de Oostelijke Randweg worden drie watergangen en een rij onvolgroeide bomen doorkruist. De bomen zijn dermate klein en onderhevig aan verstoring door lantaarnpalen dat wordt uitgesloten dat deze van essentieel belang zijn als vliegroute. De lijnvormige elementen blijven daarnaast voor een groot deel behouden en er blijven in de omgeving voldoende (alternatieve) lijnvormige elementen aanwezig.

Uitstraling van licht van kunstmatige lichtbronnen in de nachtperiode is voor veel soorten vleermuizen verstoring. Er worden lantaarnpalen vervangen maar er worden geen nieuwe bijgeplaatst. Een negatief effect door een toename in de lichtuitstraling (lux) van kunstmatige lichtbronnen wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Een negatief effect wordt uitgesloten. Het is niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te laten voeren, mitigerende maatregelen te treffen of een ontheffing van de Ffw aan te vragen.

2.2.4 Vogels

Aanwezige soorten

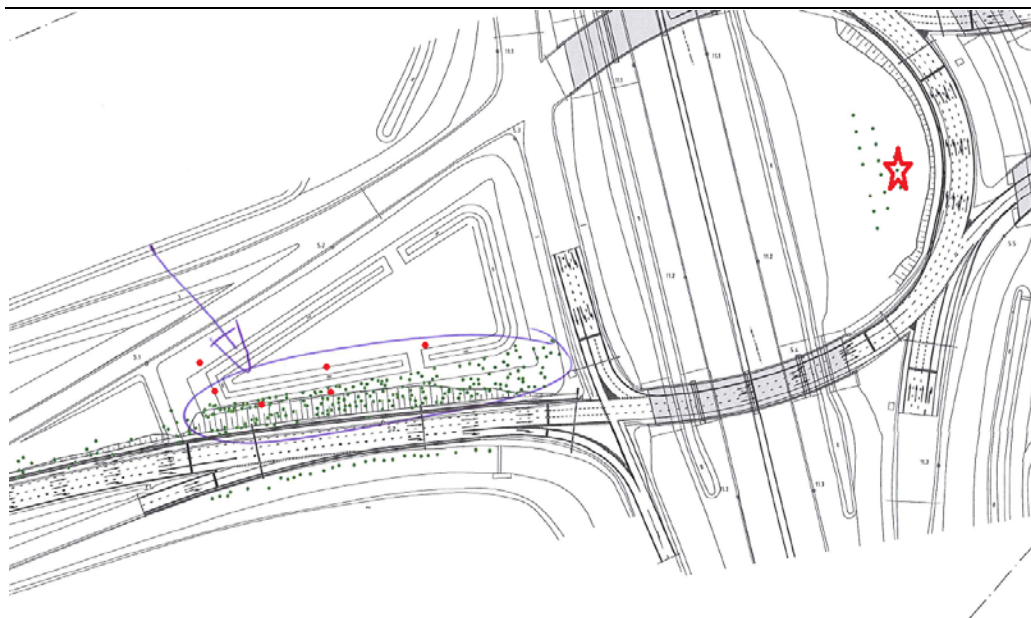
Op basis van globale verspreidingsgegevens (Hustings & Vergeer, 2002; Hustings et al., 2004; Ministerie van EZ, 2009) kunnen ooievaar, wespandief, buizerd, havik, sperwer, slechtvalk, boomvalk, ransuil, kerkuil, steenuil, roek, gierzwaluw en huismus in of in de nabijheid van de plangebieden broeden. Tevens kunnen diverse vogelsoorten uit de categorie 5 in de plangebieden broeden. Voor deze soorten gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden waardoor jaarrond bescherming noodzakelijk is. Deze soorten worden daarom in het vervolg als algemene broedvogel behandeld. In de meeste plangebieden vinden geen activiteiten plaats die een negatief effect op (vaste rust- en verblijfplaatsen van) jaarrond beschermde vogelsoorten veroorzaken.

Alleen in en in de nabijheid van het Kruithuisplein zijn geschikte nestlocaties voor jaarrond beschermde vogelsoorten aanwezig én vinden werkzaamheden buiten het huidige wegprofiel plaats. In één van de omvangrijke populieren die midden op het kruispunt staan is een grote horst van buizerd of havik aangetroffen (zie rode ster in figuur 2.2).

In het bosperceel ten noorden van de westelijke aanvoer van het Kruithuisplein bevinden zich diverse nesten van ekster (zie rode stippen in figuur 2.2). Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat deze nesten door ransuil worden gebruikt. In de NDFF staan diverse waarnemingen van ransuil in de directe nabijheid van het bosperceel. Voor boomvalk is de locatie niet geschikt als nestlocatie. Aangenomen wordt dat ransuil bij voorkeur geen nesten aan de rand van het bosperceel en dicht bij de weg gebruikt.

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Figuur 2.2 Nest buizerd of havik (rode ster) binnen de beoogde rotonde aan het Kruithuisplein, en nesten (rode stippen) die in theorie geschikt zijn voor ransuil nabij de nieuwe rijstrook bij de westelijke aanvoer

Mogelijke effecten

Het nest van buizerd of havik in één van de omvangrijke populieren midden op het Kruithuisplein (zie figuur 2.2) wordt niet gekapt. Wel kan tijdens de werkzaamheden verstoring optreden door een verhoogde aanwezigheid en geluid van mensen en machines. De werkzaamheden moeten op minimaal 70 meter afstand van het nest worden uitgevoerd om negatieve effecten door verstoring met zekerheid uit te sluiten. De afstand van de werkzaamheden aan de binnenkant van de oostelijke 'bocht' van de rotonde tot het nest van buizerd of havik bedraagt ongeveer 30 meter. Deze werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen van buizerd en havik (periode van februari tot en met augustus) worden uitgevoerd. De overige verstoringende werkzaamheden vinden op meer dan 70 meter afstand van het nest plaats. Deze werkzaamheden hoeven niet buiten het broedseizoen plaats te vinden. Let bij het kappen van bomen wel op de aanwezigheid van algemene broedvogels (zie hieronder).

Twee potentiële nestbomen van ransuil worden waarschijnlijk gekapt of worden door het kappen van bomen rond de nestbomen ongeschikt als broedlocatie voor ransuil. Daarnaast kan verstoring van de overige nesten in het bosperceel optreden door een verhoogde aanwezigheid en geluid van mensen en machines bij werkzaamheden in het broedseizoen.

De eksterne nesten variëren in leeftijd en staat/kwaliteit. Tijdens het veldbezoek op 20 februari waren eksters in het plangebied aanwezig. Het is aannemelijk dat eksters jaarlijks één of meer

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

---

nesten bijbouwen in het bosperceel en dat oude nesten op termijn uitwaaien. Als er een ransuil in het bosperceel broedt, is het aannemelijk dat er per broedseizoen gebruik gemaakt van een nest dat op dat moment geschikt is. Van belang is dat er altijd een geschikt nest aanwezig is. Het uitvoeren van nader onderzoek om eventueel één nest als jaarrond beschermd aan te merken is in deze situatie ecologisch gezien zinloos. Daarnaast wordt aangenomen dat de twee bomen die mogelijk gekapt worden minder geschikt zijn omdat ze dicht bij de weg liggen dat de andere nesten die behouden blijven. Een permanent negatief effect op een eventuele broedlocatie is uitgesloten omdat er voldoende bomen rond nestbomen blijven staan om in dekking te voorzien. Het kappen van bomen moet wel buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Verstoring van een broedgeval door overige werkzaamheden in het broedseizoen wordt uitgesloten omdat de nesten zich beschut in dichte boomkronen bevinden en omdat er in de huidige situatie al verstoring door (geluid en beweging van) verkeer aanwezig is.

Nader onderzoek

Als verstoring van buizerd en/of ransuil tijdens het broedseizoen niet met zekerheid kan worden voorkomen door buiten de broedperiode te werken dan is nader onderzoek nodig. Aangenomen kan worden dat er geen broedende beschermde soorten aanwezig zijn als er globaal gezien tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode maart tot half mei geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

Algemene broedvogels

In opgaande begroeiing kunnen diverse soorten vogels zoals houtduif, winterkoning en merel broeden. Tevens kunnen bijvoorbeeld wilde eend, meerkoet en waterhoen in (oevers van) watergangen nabij plangebieden broeden.

Conclusie

Werkzaamheden nabij het nest van buizerd bij het Kruithuisplein moeten buiten de broedperiode van buizerd worden uitgevoerd. Dat geldt ook voor het kappen van bomen voor de aanleg van een rijstrook bij de westelijke aanvoer van het Kruithuisplein in verband met de mogelijke aanwezigheid van ransuil. Als verstoring van buizerd en/of ransuil tijdens het broedseizoen niet met zekerheid kan worden voorkomen door buiten de broedperiode te werken dan is nader onderzoek nodig.

Algemene broedvogels

Het kappen van bomen en vergraven van watergangen moet gezien worden als een voor algemene broedvogels versturende activiteit. Deze werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd. De werkzaamheden kunnen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn.

2.2.5 Amfibieën en reptielen

Aanwezige soorten

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) komen er geen beschermde reptielen in of in de nabijheid van de plangebieden voor. De plangebieden liggen wel in het algemene verspreidingsgegevens van rugstreeppad (tabel 3). Op de locaties waar geen ontwikkelingen buiten het huidige wegprofiel zijn beoogd worden negatieve effecten uitgesloten.

In de nabijheid van de beoogde rotonde bij de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg komt rugstreeppad voor. Deze soort komt op circa vier kilometer ten oosten van de plangebieden voor in de Noordpolder (Van der Goes & Groot, 2009; Herder et al., 2011). Tussen het plangebied en de locaties waar de rugstreeppad is aangetroffen, zijn bij meerdere onderzoeken in de periode 2009 tot en met 2013 geen rugstreeppadden aangetroffen (Van Der Goes & Groot, 2010; Van der Goed & Groot, 2009; Natuurwetenschappelijk Centrum Dordrecht, 2013a; Natuurwetenschappelijk Centrum Dordrecht, 2013b; NDFF, 2016).

De plangebieden bieden slechts een marginaal habitat voor de rugstreeppad. De oevers van de watergangen zijn relatief steil, en hebben geen ondiepe delen zonder (onderwater)vegetatie. Ander geschikt voortplantingshabitat voor de rugstreeppad is afwezig. Op basis van de afwezigheid van de rugstreeppad in de nabije omgeving van het plangebied en het ontbreken van geschikt voortplantingshabitat, wordt het voorkomen van de rugstreeppad in de plangebieden uitgesloten.

Niet kan uitgesloten worden dat de plangebieden tijdens de werkzaamheden geschikt worden voor de rugstreeppad. Ondieptes en bandespoelen die vollopen met (regen)water kunnen geschikt raken als voortplantingshabitat, en opstapelingen van bouwmaterialen en losse grond zijn geschikt als (winter)rusthabitat. Kolonisatie door de rugstreeppad kan voorkomen worden door het ontstaan van dit habitat te voorkomen. Gezien de aard van de werkzaamheden is dat echter niet realistisch.

Kolonisatie kan ook voorkomen worden door het plaatsen van een amfibieënscherm op de grens van het plangebied. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van stevig plastic of worteldoek van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond (RVO, 2014).

Kolonisatie door de rugstreeppad kan ten slotte voorkomen worden door te werken buiten de actieve periode van de rugstreeppad te werken. De soort is actief in de periode van april tot half oktober. Wanneer gewerkt wordt vanaf half oktober tot april is het plaatsen van een scherm niet nodig, en wordt kolonisatie voorkomen omdat de soort dan inactief is (RVO, 2014).

Conclusie

Een negatief effect op rugstreeppad door het realiseren van rotondes bij de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg kan niet met zekerheid worden uitgesloten. De soort komt niet in het plangebied voor maar kan wel in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Rugstreeppad is een opportunistische soort die van vergraafbare grond en ondiep water houdt. Er zijn maatregelen noodzakelijk om te voorkomen dat rugstreeppad het plangebied koloniseert als er door de werkzaamheden geschikt habitat voor de soort ontstaat.

2.2.6 Vissen

Aanwezige soorten

Alleen bij de beoogde rotonde bij de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg zijn werkzaamheden aan watergangen beoogd. Volgens verspreidingsgegevens liggen de plangebieden in het algemene verspreidingsgebied van bittervoorn (tabel 3), kleine modderkruiper en rivierdonderpad (tabel 2). Het is niet uitgesloten dat bittervoorn en kleine modderkruiper in watergangen in en in de nabijheid van de plangebieden nabij de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg voorkomen, omdat de aanwezige watergangen geschikt habitat bieden. Tijdens het veldbezoek op 18 augustus 2016 zijn watergangen met een schepnet steekproefsgewijs bemonsterd en daarbij zijn kleine modderkruipers aangetroffen. Door de aanwezigheid van waterplanten kon volledig onderzoek door tijdgebrek niet plaatsvinden. Rivierdonderpad komt voor in (snel) stromend water en bij verhardingen zoals stortsteen en duikers. Dergelijk habitat is niet binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden aanwezig. Aanvullend heeft met behulp van een schepnet nader onderzoek naar vissen plaatsgevonden. Hierbij zijn alleen kleine modderkruipers aangetroffen.

Mogelijke effecten

Plangebieden waar werkzaamheden aan watergangen plaatsvinden en waar kleine modderkruiper (tabel 2) voorkomt zijn de Komkommerweg en Oostelijke Randweg. Omdat een deel van de sloot wordt vergraven, gedempt en/of verlegd kan niet worden uitgesloten dat exemplaren van deze soort worden geschaad. Daarnaast wordt leefgebied tijdelijk aangetast.

Voor kleine modderkruiper voldoet het werken volgens een goedgekeurde gedragscode. De maatregelen voor kleine modderkruiper moeten wel in een ecologisch werkprotocol worden opgenomen.

Omdat het watersysteem in de beoogde situatie niet verandert en het watersysteem bij de werkzaamheden aaneengesloten blijft, wordt verwacht dat een aanvraag van een ontheffing geen problemen zal opleveren. De watergangen worden over een lengte van ongeveer 50 meter vergraven. Dit is een kleine fractie van het totaal areaal geschikt habitat dat aanwezig is in de omliggende polders. Tevens zijn alleen tijdelijke effecten te verwachten. De gunstige staat van instandhouding komt daarom niet in het geding.

De kleine modderkruiper is na 1 januari 2017 niet meer beschermd.

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Figuur 2.3 Impressie watergang ten zuiden van de beoogde rotonde bij de Komkommerweg

---

Figuur 2.4 Kleine modderkruiper

2.2.7 Ongewervelden

Aanwezige soorten

Diverse vlinders en libellen zijn in de Ffw beschermd. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007) komen binnen of nabij de plangebieden geen beschermde soorten vlinders en libellen voor. Van de overige beschermde ongewervelde soorten zijn er, afgezien van platte schijfhoren (Stichting Anemoon, 2011), evenmin waarnemingen in en nabij de plangebieden.

In Polder Delfgauw ten zuiden van de beoogde rotonde bij de Komkommerweg is geschikt habitat voor platte schijfhoren aanwezig. Vooral de nabijgelegen moerasgebiedjes zijn geschikt. De watergang ten zuiden van het plangebied voorziet door de aanwezigheid van onderwater- en oevervegetatie in geschikt habitat voor platte schijfhoren (zie figuur 2.3). Voor de aanleg van de rotonde bij de Oostelijke Randweg worden watergangen ten noorden van de N470 vergraven. De watergang in direct langs de N470 is smal en ligt vrijwel direct langs de N470 (zie figuur 2.4). Dat de waterkwaliteit in de watergangen voldoende is voor platte schijfhoren wordt uitgesloten omdat regenwater met straatvuil (olie en strooizout) vanaf de wegdelen in de sloten terecht komt. Hoewel de sloten vrij ondiep zijn, kan door de aanwezigheid van oever- en waterplanten niet worden uitgesloten dat platte schijfhoren in de andere twee watergangen voorkomt. Daarom heeft nader onderzoek naar platte schijfhoren plaatsgevonden. Er zijn voldoende monsters met een schepnet verzameld en onder een microscoop gedetermineerd. Platte schijfhoren is niet aangetroffen. Een negatief effect op platte schijfhoren is uitgesloten.

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de relevante soorten uit de Ffw opgenomen. Deze soorten komen mogelijk voor in en nabij het plangebied. Voor deze soorten is aangegeven of maatregelen, een ontheffing of nader onderzoek nodig is.

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Tabel 2.1 Conclusies Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Nader onderzoek?	Maatregel nodig?	Ontheffing nodig?
Flora	Nee	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Nee
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende soorten	Nee	Ja werken buiten broedseizoen	Nee, mits maatregel
Broedvogels, jaarrond beschermd	Mogelijke verstoring van buizerd (Kruithuisplein) en ransuil (westelijke aanvoer Kruithuisplein)	Niet als negatieve effecten kunnen worden voorkomen	Nee, mits buiten hun broedseizoen wordt gewerkt.	Nee, mits uitvoering buiten hun broedseizoen.
Amfibieën en reptielen	Negatieve effecten op rugstreeppad (tabel 3) als de soort de plangebieden bij de Komkommerweg en Oostelijke Randweg koloniseert	Nee	Ja	Nee
Vissen	Mogelijk negatief effect op kleine modderkruiper (tabel 2) bij de rotondes bij de Komkommerweg en Oostelijke Randweg	Reeds uitgevoerd	Ja	Nee, werk volgens een goedgekeurde gedragscode. Na 1 januari 2017 is de soort niet meer beschermd.
Ongewervelden	Nee	Reeds uitgevoerd	Nee	Nee

3 Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied en afpalingsrecht

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag: In welke mate vindt aantasting plaats van belangrijk weidevogelgebied. Hierbij wordt ingegaan op fysiek oppervlakteverlies en de verstoring door licht en geluid. Ook wordt in onderstaand tekstkader kort ingegaan op het afpalingsrecht van de eendenkooi die in de nabijheid van het plangebied aanwezig is.

Afpalingsrecht en ecologische effecten

In de nabijheid van het plangebied ligt een eendenkooi. Het afpalingsrecht stelt dat er binnen de afpalingskring geen verstoring op de eendenkooi mag plaatsvinden. Dit geldt echter niet voor handelingen die worden verricht ter uitvoering van openbare werken. Voor het realiseren van de rotonde in het tracé van de N470 is daarom geen onteigening van het afpalingsrecht nodig. Bij een verstoring effect kan dit worden afgedaan met een financiële vergoeding die doorgaans klein zal zijn. Het verdient aanbeveling om voorafgaand aan de ontwikkelingen tot een overeenkomst te komen met de kooiker (Claassen-Dales & Sluysmans, 2005).

Ecologisch gezien worden er op basis van de conclusies en aanbevelingen van onderliggende toetsing op de Flora- en faunawet en belangrijk weidevogelgebied geen effecten op de eendenkooi verwacht. De aanwezige watergang wordt verlegd waardoor de situatie feitelijk niet veranderd. Er vindt wel een geringe afname van het areaal grasland plaats. Omdat de afname een zeer kleine fractie is van het areaal grasland dat in de totale polder aanwezig is wordt een effect op eendensoorten op voorhand uitgesloten.

De beoogde rotonde bij de Komkommerweg ligt op basis van figuur 1.2 (zie hoofdstuk 1) in Belangrijk weidevogelgebied. Of dat daadwerkelijk het geval is, is nu nog onduidelijk. Indien doorsnijding van Bijzonder weidevogelgebied met zekerheid kan worden uitgesloten is toetsing aan het Compensatiebeginsel niet noodzakelijk. Zodra het definitieve ontwerp van de rotonde bekend is, dient opnieuw getoetst te worden of er externe effecten zijn die getoetst moeten worden. Indien er geen oppervlakteverlies plaatsvindt, is toetsing van externe effecten niet noodzakelijk.

Een eerder ontwerp van deze rotonde is in opdracht van gemeente Pijnacker getoetst. In de toetsing werd geconcludeerd dat een klein deel van het areaal belangrijk weidevogelgebied zal plaats maken voor de rotonde. Negatieve effecten van licht en geluid zijn uitgesloten mits mitigerende maatregelen worden getroffen. Door het verleggen van een aarden wal wordt het effect van licht van verkeer voldoende gemitigeerd. Het gebruiken van praktische toepassingen die de lichtvervuiling van straatverlichting mitigeert is een noodzakelijke maatregel. Het oppervlakteverlies dient strikt genomen gecompenseerd worden

Het compensatiebeginsel omschrijft een volgorde van de vorm van compensatie:

1. Directe compensatie grenzend aan of in het weidevogelgebied
2. Kwaliteitsimpuls in het weidevogelgebied
3. Financiële genoegdoening, waarmee elders in de provincie weidevogelgebied kan worden aangekocht dan wel verbeterd kan worden (bijdrage aan het Groenfonds)

Uit overleg met de provincie blijkt dat aankoop van een dergelijke kleine oppervlakte als niet realistisch gezien kan worden. Een dergelijke kleine impuls zal voor het weidevogelgebied als geheel weinig effect hebben. Een realistische derde mogelijkheid is daarom financiële genoegdoening.

4 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor enkele maatregelen en ingrepen aan de N470 in het kader van project 'N470 geeft Energie'. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het (vrijwel) altijd noodzakelijk om een toetsing te doen aan de **Flora- en faunawet** (hierna: Ffw). Deze wet beschermt verschillende soorten dier- en plantensoorten, en is bij dit voornemen ook relevant.

De afstand van het plangebied (Ronde Tuindersweg) tot het meest nabij gelegen deel van het **Natuurnetwerk Nederland** (NNN; voorheen de Ecologische Hoofdstructuur EHS genoemd) bedraagt ongeveer 300 meter (zie figuur 1.3). van directe effecten (oppervlakteverlies) is daarom geen sprake bij dit voornemen. De provincie Zuid-Holland houdt aan dat externe effecten op de NNN alleen getoetst dienen te worden als er ook sprake is van oppervlakteverlies (Provincie Zuid-Holland, 2013). Een toetsing aan externe effecten is daarom niet nodig.

De afstand tot het meest nabije **Natura 2000-gebied** 'Westduinpark en Wapendal' bedraagt ongeveer 13 kilometer. **Beschermde natuurmonumenten** die buiten Natura 2000-gebieden liggen, liggen op een afstand van ten minste 14 kilometer. Gezien de aard en het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden niet verwacht. Er is geen sprake van een verkeersaantrekkende werking als gevolg van de beoogde aanpassingen. Een Voortoets in het kader van de Nbw is niet nodig, omdat veranderingen in de stikstofdepositie als gevolg van het voornemen niet verwacht worden.

De beoogde rotonde bij de Komkommerweg ligt op basis van figuur 1.2 in **Belangrijk weidevogelgebied**. Ook is er een **eendenkooi** nabij het plangebied aanwezig, waardoor het

plangebied onder het afpalingsrecht valt. Om eventuele knelpunten met betrekking tot het afpalingsrecht te toetsen wordt een effect op de aanwezigheid en het broedsucces van eenden getoetst. Overige delen van het plangebied liggen niet binnen Belangrijke weidevogelgebied, waardoor effecten niet getoetst hoeven te worden (Provincie Zuid-Holland, 2013).

Samengevat is voor alle deelplangebieden is de Ffw bij deze toetsing van toepassing. Aanvullend is de realisatie van de rotonde bij de Komkommerweg vanwege de aanwezigheid van Belangrijk weidevogelgebied en een nabijgelegen eendenkooi aan het Compensatiebeginsel van de provincie Zuid-Holland en het afpalingsrecht getoetst.

4.1 Flora- en faunawet

4.1.1 Kruithuisplein

Jaarrond beschermde vogelsoorten:

- Werkzaamheden nabij het nest van buizerd en potentiële nestlocatie van ransuil (zie figuur 2.2) bij het Kruithuisplein moeten buiten de broedperiode van buizerd en ransuil worden uitgevoerd
- Indien er niet buiten de broedperiode kan worden gewerkt is nader onderzoek nodig om te kijken of er daadwerkelijk een buizerd en/of ransuil binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden broedt. Aangenomen kan worden dat er geen broedende beschermde soorten aanwezig zijn als er globaal gezien tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode maart tot half mei geen aanwezigheid kan worden aangetoond

4.1.2 Komkommerweg en Oostelijke Randweg

Kleine modderkruiper

Negatieve effecten door het aantasten van (leefgebied van) kleine modderkruiper (tabel 2) door het dempen, vergraven en/of verleggen van watergangen bij de Komkommerweg en Oostelijke Randweg. Voor de werkzaamheden is geen ontheffing van de Ffw nodig. Voor kleine modderkruiper kunnen de werkzaamheden volgens een goedgekeurde gedragscode plaatsvinden.

Let op: kleine modderkruiper is na 1 januari 2017 niet meer beschermd.

Rugstreeppad

Een negatief effect op rugstreeppad door het realiseren van rotondes bij de Komkommerweg en de Oostelijke Randweg kan niet met zekerheid worden uitgesloten. De soort komt niet in het plangebied voor maar kan wel in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Rugstreeppad is een opportunistische soort die van vergaafbare grond en ondiep water houdt. Er zijn

maatregelen noodzakelijk om te voorkomen dat rugstreeppad het plangebied koloniseert als er door de werkzaamheden geschikt habitat voor de soort ontstaat.

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Ffw is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk zodat nader onderzoek naar hun aanwezigheid noodzakelijk is voor uitvoering van het plan. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

4.1.3 Alle locaties

Algemene broedvogels

Het vergraven van watergangen, kappen van bomen en verwijderen van struiken moet gezien worden als een voor vogels verstorende activiteit. Deze werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd. De werkzaamheden kunnen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn.

4.1.4 Samenvatting

- Het vergraven van watergangen, kappen van bomen en verwijderen van struiken moet gezien worden als een voor vogels verstorende activiteit. Deze werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli
- Werkzaamheden nabij het nest van buizerd en nabij de potentiële nestlocaties van ransuil bij het **Kruithuisplein** moeten buiten de broedperiode van buizerd en ransuil worden uitgevoerd
- Bij de **Komkommerweg** en **Oostelijke randweg** is kleine modderkruiper in de watergangen aangetroffen. Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als werkzaamheden aan watergangen volgens een goedgekeurde gedragscode worden uitgevoerd. Dit kan invloed hebben op de werkwijze en de planning. Na 1 januari 2017 is de kleine modderkruiper niet meer beschermd

4.1.5 Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Ffw is aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat

bij compensatie een overtreding wordt gedaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden.

Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

- Voor jaarrond beschermde vogelsoorten geldt dat voor het vernietigen van een nest een ontheffing moet worden aangevraagd op basis van de vogelrichtlijn. Dit zijn:
  - b. de bescherming van flora en fauna
  - c. veiligheid van het luchtverkeer
  - d. de volksgezondheid of openbare veiligheid
- Indien negatieve effecten met een wezenlijke invloed kan worden voorkomen (door het treffen van mitigerende maatregelen), kan een ontheffing voor platte schijfhoren en/of voor jaarrond beschermde vogelsoorten ook voor een lichter belang worden verkregen
- Daarnaast moet worden aangetoond dat er ten aanzien van de werkwijze, planning en inrichting geen alternatieven zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soorten

Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is soortbescherming onder de Flora- en faunawet overgegaan in de Wet natuurbescherming. Een aantal soorten zijn onder de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming verschillend beschermd. Onderliggende natuurtoets moet geactualiseerd worden.

4.2 Belangrijk Weidevogelgebied en afpalingsrecht

Belangrijk weidevogelgebied

De beoogde rotonde bij de Komkommerweg ligt op basis van figuur 1.2 (zie hoofdstuk 1) in Belangrijk weidevogelgebied. Of dat daadwerkelijk het geval is, is nu nog onduidelijk. Indien doorsnijding van Bijzonder weidevogelgebied met zekerheid kan worden uitgesloten is toetsing aan het Compensatiebeginsel niet noodzakelijk. Zodra het definitieve ontwerp van de rotonde bekend is, dient opnieuw getoetst te worden of er externe effecten zijn die getoetst moeten worden. Indien er geen oppervlakteverlies plaatsvindt, is toetsing van externe effecten niet noodzakelijk.

Een eerder ontwerp van deze rotonde is in opdracht van gemeente Pijnacker getoetst. In de toetsing werd geconcludeerd dat een klein deel van het areaal belangrijk weidevogelgebied zal plaats maken voor de rotonde. Negatieve effecten van licht en geluid zijn uitgesloten mits mitigerende maatregelen worden getroffen.

Uit overleg met de provincie blijkt dat aankoop van een dergelijke kleine oppervlakte als niet realistisch gezien kan worden. Een dergelijke kleine impuls zal voor het weidevogelgebied als geheel weinig effect hebben. Een realistische derde mogelijkheid is daarom financiële genoegdoening.

Afpalingsrecht

Met betrekking tot het afpalingsrecht zijn geen knelpunten te verwachten omdat de ontwikkelingen handelingen betreffen die worden verricht ter uitvoering van een openbaar werk. De onteigening van het afpalingsrecht is daarom niet noodzakelijk. Eventuele verstorende effecten worden doorgaans met een geringe financiële vergoeding afgedaan. Ecologisch gezien worden er echter geen verstorende effecten verwacht. De ingreep vindt zeer lokaal plaats. Omdat dit is een kleine fractie is ten opzichte van het totale areaal grasland wordt een effect op diverse eendensoorten op voorhand uitgesloten. Het verdient aanbeveling op voorafgaand aan de werkzaamheden tot overeenstemming te komen met de kooiker.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Claassen-Dales, W.J.B & J.A.M.A. Sluysmans, 2005. De verstoorde eend. Inbreuk op recht van eendenkooi. Bouwrecht nr. 12.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

ConceptKenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft & de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Ministerie van EZ, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Mostert, K., & B. Schenkeveld, 2010. Natuuronderzoek Ruijven-Zuidpolder-Akerdijk-Oude Leede, Pijnacker-Nootdorp. Bureau Schenkeveld.

Mostert, K., & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.

Natuurwetenschappelijk Centrum Dordrecht, 2010a
Ecologisch onderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan 'Klapwijkse Pier' te Berkel en Rodenrijs

Natuurwetenschappelijk Centrum Dordrecht, 2010b
Veldonderzoek naar de Rugstreeppad ten behoeve van 'Project 61/62 (Caleido)' te Berkel en Rodenrijs, september 2010, P10-069 / W503, Auteur: M. van Dongen

Provincie Zuid-Holland, 1997. Compensatiebeginsel voor natuur en landschap.

Provincie Zuid-Holland, 2013. Provinciaal blad van Zuid-Holland nr. 138, BELEIDSREGEL COMPENSATIE NATUUR, RECREATIE EN LANDSCHAP ZUID-HOLLAND 2013

Reijnen, M.J.S.M., G. Veenbaas & R.B.P. Foppen, 1992. Het voorspellen van het effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat. Dienst Weg- en Waterbouwkunde Rijkswaterstaat. DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek.

Reijnen, R., 1995. Disturbance by car traffic as a threat to breeding birds in the Netherlands. Proefschrift Rijksuniversiteit Leiden, 1995.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard rugstreeppad.

Tauw, 2012. Inventarisatierapport weidevogels en vegetatie 2011. Kenmerk R001-4782128ARY-mya-V01-NL.

Concept

Kenmerk R001-1232473ERT-agv-V03

Van der Goes & Groot, 2010

Westpolder/Bolwerk in Berkel en Roderijs, Inventarisatie beschermde fauna 2010, door F.M. van Groen en V. Nederpel

Van der Goes & Groot, 2009

Noordpolder en Oudeland te Berkel en Roderijs, door FD. Sluis

Vliet. van der, R.E., J. van Dijk, M.J. Wassen, 2010. How different landscape elements limit the breeding habitat of meadow bird species. *Ardea* 98: 203–209.

Tauw, 2013. Natuurtoets rotonde N470-Komkommerweg te Pijnacker. Tauw rapport met kenmerk R001-1215276ERT-kmi-V02-NL.

Van der Helm milieubeheer b.v., 2014. Ecologische quickscan grootonderhoud N470 en werkzaamheden aan kunstwerken te Delft. Projectcode DHDE140630.

Internetbronnen

Interactieve kaart EHS en Belangrijk Weidevogelgebied van Provincie Zuid-Holland
<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=ehs>